

College van B & W Amsterdam
t.a.v. wethouder Sport, de heer E. van der Burg
Postbus 202
1000AE Amsterdam

Amsterdam, 22 mei 2015

Betreft: Advies Amsterdamse Focussporten
Kopie aan: Gemeenteraad Amsterdam

Geachte heer Van der Burg,

In het verleden heeft Amsterdam ervoor gekozen om binnen het sportbeleid de focus te richten op een beperkt aantal takken van sport (zgn. focussporten), onder meer om te komen tot een effectiever beleid op het gebied van de acquisitie van topsportevenementen. Enige tijd geleden kwam uit de gemeenteraad het verzoek deze focussporten te herijken, waarbij bleek dat definitie en doel van het instrument focussporten tot verwarring leidde. Op uw initiatief is vervolgens het beleidsinstrument opnieuw tegen het licht gehouden. Alvorens het resultaat van deze herdefiniëring voor te leggen aan college en de raad, is ook de Sportraad Amsterdam gevraagd hierover te adviseren. Daarvoor zijn we u zeer erkentelijk en met deze reactie geven wij gehoor aan dit verzoek.

De Sportraad acht dergelijke herdefiniëring zinvol, maar is nog een stap verder gegaan door zich eerst opnieuw te bezinnen op nut en noodzaak van het bestaan van focussporten. Hierbij is het voor ons essentieel dat een eventueel hernieuwd instrument eenvoudig te begrijpen en verdedigen is en dat het een waardevolle aanvulling vormt op het sportbeleid waar de sport in Amsterdam baat bij heeft. Genoemde herbezinning heeft uiteindelijk geleid tot voorliggend advies over het beleidsinstrument focussporten. Opgemerkt moet worden dat ons advies in aard, doel en toepassing afwijkt van de wijze waarop Amsterdam tot op heden invulling heeft gegeven aan de focussporten. De Sportraad denkt echter dat deze koerswijziging meer recht

doet aan het hoogste doel van het gemeentelijke sportbeleid, te weten zoveel mogelijk Amsterdammers aan het sporten en/of bewegen krijgen.

Analyse

De verwarring tijdens boven gememoreerde discussie in de raadscommissie staat niet op zich. Zowel binnen als buiten de Amsterdamse sportwereld is het voor velen onduidelijk (geworden) wat het beleidsinstrument focussporten inhoudt dan wel beoogt. Dit is deels het gevolg van een door de jaren heen herhaaldelijk uitgebreide en aangepaste definitie. Ook was het gedeeltelijk gekoppeld aan het – in de afgelopen jaren sterk geconcentreerde – landelijk topsportbeleid van NOC*NSF, terwijl het in Amsterdam juist weer van invloed was op het evenementenbeleid. Aangezien het bovendien nauwelijks bekend was dat er geen tastbare voordelen – bijvoorbeeld in de vorm van geoormerkt budget – aan verbonden waren, ontstond haast een mythe rond de focussporten. In de praktijk speelde het instrument echter slechts een bescheiden rol in het sportbeleid en de uitvoering daarvan. Dit bleek ook wel uit het feit dat de oorspronkelijke kaders bij de focussporten in de praktijk steeds minder rigide gevolgd zijn. En hoewel zeker dit laatste niet per definitie bezwaarlijk hoeft te zijn (soms doen zich buitenkansen voor waar flexibiliteit geboden is), misten de focussporten in zowel beleid als uitvoering hun uitwerking. Het nut van de kwalificatie focussport werd daardoor onduidelijk.

Desalniettemin is de Sportraad van mening dat een gemeentelijke beleidsinstrument, dat een beperkt aantal sporten meer ondersteuning biedt dan andere, waardevol kan zijn. Uiteraard dient het dan helder ingericht en gebruikt te worden en leiden tot een effectieve inzet van de beschikbare middelen. Bovenal echter dient een dergelijk instrument te allen tijde in dienst te staan van het optimaliseren van de sportparticipatie in Amsterdam. Met name dit laatste vraagt onzes inziens om een wezenlijk andere invulling van het instrument focussporten. Met onderstaande aanbevelingen geeft de Sportraad hier inhoud en richting aan.

Aanbevelingen:

1. *De Sportraad Amsterdam adviseert die sporten als focussport te kwalificeren die naar verwachting de grootste bijdrage leveren aan het optimaliseren van de sportparticipatie in Amsterdam.*

Het leidende principe onder het gemeentelijke sportbeleid dient te allen tijde gericht te zijn op het in beweging krijgen en houden van zoveel mogelijk Amsterdammers. Een belangrijke basisvoorwaarde daarbij is het behoud van een breed sportaanbod dat aansluit bij de zeer diverse sportieve behoeften van Amsterdammers. Alle sporten dienen – binnen de grenzen van redelijkheid en proportionaliteit – dan ook te kunnen rekenen op een bepaald basisniveau aan gemeentelijke ondersteuning. Pas als dit gegarandeerd kan worden, is het verantwoord om accenten aan te brengen, bijvoorbeeld door het selecteren van een aantal specifieke sporten die voor een bepaalde periode extra ondersteuning krijgen.

Een dergelijke voorkeursbehandeling is naar mening van de Sportraad echter alleen een zinvolle aanvulling op het gemeentelijke sportbeleid als het ook weer in dienst staat van het leidende principe, te weten het optimaliseren van de sportparticipatie. De geselecteerde sport dient derhalve naar verwachting een belangrijke bijdrage te leveren aan het realiseren van dit hoogste doel. Hiermee stappen we af van de focussport als instrument om topsport en – evenementenbeleid te ondersteunen. Dit doet uiteraard niets af aan het belang van beide voor onze stad. De door ons voorgestelde koerswijziging mag dan ook niet worden uitgelegd als een keuze voor de één ten koste van de ander. Topsport en breedtesport zijn even waardevol voor onze stad. De Sportraad hecht eraan dit expliciet te benoemen. Met Stichting Topsport Amsterdam beschikken we als stad gelukkig al zeer geruime tijd over een organisatie die gespecialiseerd is in het vormgeven en uitvoeren van het topsport- en (sportieve) evenementenbeleid van Amsterdam. De Sportraad acht hen uitstekend in staat om dit – in samenwerking met de gemeente en andere relevante partijen, waaronder NOC*NSF, VWS en de G4 – adequaat te continueren, ook zonder een richtinggevend beleidsinstrument als de oude Amsterdamse focussporten (zie ook aanbeveling vier).

Zoals gezegd, beschouwt de Sportraad focussporten als een aanvulling op het gemeentelijk sportbeleid en voor de gemeente dient de sportparticipatie voorop te staan. De wijze waarop deze geoptimaliseerd kan worden is veel meer afhankelijk van lokale kenmerken en omstandigheden en kan van invloed zijn op zowel de breedte- als de topsport. Dit vereist naar mening van de Sportraad een specifiek op Amsterdam afgestemde invulling en selectie van de focussporten.

2. De Sportraad adviseert bij de selectie van focussporten te kiezen voor sporten die aansluiten bij de sportieve identiteit van de stad en/of deze identiteit versterken.

Juist omdat het een lokaal beleidsinstrument betreft dat richting geeft aan de besteding van gemeentelijke middelen, dienen de focussporten vooreerst aan te sluiten bij de sportieve identiteit van Amsterdam. Dit betekent dat de inwoners zich kunnen identificeren met de geselecteerde sporten, zonder dat daarbij onderscheid gemaakt wordt naar de organisatievorm- of graad van een sport. De huidige populariteit van sporten vormt hierbij een logische leidraad. En hoewel deze populariteit natuurlijk voor een deel blijkt uit de cijfers van de Amsterdamse Sportmonitor (zie kader), zal naar onze mening bijvoorbeeld ook de latente populariteit ofwel de (groei)potentie van de sporten een rol moeten spelen. Geredeneerd vanuit het principe van het streven naar optimale sportparticipatie, ligt het immers voor de hand om juist extra te investeren in sporten waar de kans op nieuwe deelnemers / beoefenaars groot is. Dit komt bovendien de effectiviteit van de bestedingen ten goede. Dit betekent dat ter vaststelling van de selectie van focussporten vooraf beoordeeld dient te worden bij welke sporten in Amsterdam het participatierendement per ingezette euro het hoogste is danwel naar verwachting zal zijn. Dat dit niet altijd gemakkelijk vooraf toetsbaar is (en ook niet altijd achteraf) lijkt ons evident, maar doet echter niets af aan de waarde van dit uitgangspunt als leidraad bij het vaststellen van de focussporten.

Sportmonitor Amsterdam

De deelnamecijfers per sport uit de Sportmonitor¹ waren destijds zeer bepalend bij de selectie van focussporten en zijn dat wat betreft de Sportraad ook weer bij de nieuwe selectie van sporten. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar alertheid is geboden bij de interpretatie van deze cijfers. Zo zeggen bijvoorbeeld de hoge participatiecijfers bij het zwemmen niet alles over de deelname aan de zwemsport. Hetzelfde geldt ook voor onder meer het fietsen en de wielersport of het hardlopen en (baan)atletiek. Aangezien dit onderscheid verregaande consequenties kan hebben voor het nut van eventuele investeringen, is het van belang om hier bij de interpretatie van de participatiecijfers rekening mee te houden. Het kan zinvol zijn om de Sportmonitor op dit punt nader te specificeren. Ook het gebruik van verzameltermen als fitness of vechtsporten kan misleidend werken en een rechtvaardige selectie van sporten in gevaar brengen.

Enigszins ondergeschikt aan bovenstaande, maar naar mening van de Sportraad ook belangrijk is dat de focussporten aansluiten bij het imago dat Amsterdam als (sport)stad wil uitstralen. Dit criterium biedt de gemeente de mogelijkheid om de gewenste sportieve identiteit van de stad meer gericht vorm te geven. Sport is immers steeds meer onderdeel gaan uitmaken van de stedelijke omgeving en speelt daardoor een steeds grotere rol bij de associaties die zowel bewoners als nationale en internationale toeristen met de stad hebben. Het draagt bij aan het plezier en woongenot van de inwoners alsook aan de algehele leefbaarheid van de stad. Werd dit voorheen in grote mate bepaald door de aanwezigheid van topsportevenementen, tegenwoordig speelt ook de invloed van sport op het straatbeeld, het leefklimaat en de sfeer/cultuur in de stad een belangrijke rol bij het stedelijk imago. Invulling van dit imago door gericht te investeren en sport verder te vervlechten in de stedelijke omgeving zal volgens ons leiden tot een verdere toename van de sport- en bewegingsdeelname onder bewoners en bezoekers van Amsterdam.

¹ Gemeente Amsterdam, Dienst Onderzoek & Statistiek, Sportmonitor 2013

Tot slot laat de praktische uitwerking van focussporten als nieuw beleidsinstrument (zie ook aanbeveling drie) ruimte om te investeren in een specifieke sport wanneer relevante ontwikkelingen dat rechtvaardigen. De incidentele toekenning van de organisatie van een groot internationaal topsportevenement of de bouw van een nieuwe, unieke sportaccommodatie in Amsterdam kunnen redenen zijn om een focussport te selecteren. Het ligt naar onze mening voor de hand om in de aanloop naar dergelijke uitzonderlijke gebeurtenissen ook te investeren in het verbeteren van de totale infrastructuur van de desbetreffende tak van sport. Zoals dat bijvoorbeeld ook al rondom de organisatie van een topsportevenement op kleinere schaal gebeurt in de vorm van side events ter bevordering van de breedtesport. Ook nu weer dient dit de effectiviteit van de bestedingen.

3. De Sportraad adviseert de geselecteerde focussporten verder te versterken door gericht te investeren in de infrastructuur van deze sporten.

Ook bij de praktische uitwerking van de focussporten dient het optimaliseren van de sportparticipatie naar mening van de Sportraad centraal te staan. Alleen zo heeft de kwalificatie als focussport enig nut binnen het gemeentelijke sportbeleid en wordt voorkomen dat het verwordt tot een dode letter. De gemeente stelt daartoe in samenwerking met vertegenwoordigers van iedere focussport (sporters, sportaanbieders, sportbond, beheerders/eigenaren accommodaties) een implementatieplan op om deze tak van sport over de periode van vier jaar verder te versterken. Knelpunten die optimalisering van de sportparticipatie belemmeren worden in kaart gebracht en speerpunten geïdentificeerd. De inhoud van het implementatieplan kan de gehele breedte van de sportinfrastructuur beslaan en variëren van bijvoorbeeld het vitaliseren van verenigingen tot het opzetten van schoolsportactiviteiten, competities of een stadstoernooi. Maar ook het investeren in accommodaties, het professionaliseren van talentontwikkeling of het intensiveren van de samenwerking met en tussen de aanbieders behoort tot de mogelijkheden. De gemeente reserveert jaarlijks een vast bedrag en verdeelt dat over de focussporten. Dit gereserveerde budget is geoormerkt en bestemd voor de uitvoering van de implementatieplannen.

4. De Sportraad adviseert met het stedelijke topsport- en evenementenbeleid de landelijke lijn te volgen en waar kansrijk of noodzakelijk Amsterdamse accenten aan te brengen.

Zoals reeds aangegeven, adviseert de Sportraad met deze nieuwe opzet om focussporten niet langer in te zetten als een instrument om topsportprestaties te bevorderen (dat vraagt om topsportbeleid) of topsportevenementen te selecteren (evenementenbeleid). Dit neemt uiteraard niet weg dat beide uiterst belangrijk zijn voor de sport en de stad. Zo bevorderen ze onder meer de sportparticipatie door de inspirerende werking die er van uitgaat. Daarnaast zijn het ook belangrijke economische instrumenten die in dienst staan van onder meer citymarketing en de bevordering van het toerisme. Vanwege dit aanzienlijke duale belang en effect voor de stad acht de Sportraad het vanzelfsprekend dat deze beleidsterreinen niet uitsluitend vanuit de pijler sport ondersteund worden, maar vooral ook vanuit de gemeentelijke pijlers economie en citymarketing.

De Stichting Topsport Amsterdam is de aangewezen partij om de samenwerking tussen deze verschillende beleidsterreinen te coördineren. Zij beschikken over de noodzakelijke expertise en ervaring op dit gebied en maken onder meer via het CTO Amsterdam deel uit van het landelijk topsportnetwerk. Het ligt naar mening van de Sportraad voor de hand om met het stedelijke topsport(evenementen)beleid de landelijke lijn te volgen en daar waar kansrijk of noodzakelijk Amsterdamse accenten aan te brengen. Dat Amsterdam momenteel de mogelijkheden onderzoekt voor een topsportevenement op het gebied van urban sports is hiervan een mooi voorbeeld.

*5. De Sportraad adviseert de term focussporten te vervangen door de term die meer passend is bij het sportbeleid van Amsterdam: **profielsporten**.*

Focussporten is een mede door NOC*NSF beleid geladen term. Wat zij echter voorstaat is anders dan het Amsterdamse sportbeleid, waarbij andere uitgangspunten gelden. Het overnemen van zo een uitgesproken term uit het landelijk (sport)beleid van NOC*NSF kan leiden tot verwarring over bijvoorbeeld de nadruk op top- en/of breedtesport en dat hebben we in de praktijk ook gemerkt. Om de voorgestelde breuk met het verleden te verduidelijken, acht de Sportraad het daarom raadzaam de term focussporten te vervangen door een term die passender is bij het sportbeleid van Amsterdam: **profielsporten**. Voor deze term is

gekozen omdat de te selecteren sporten enerzijds sporten zijn die passen bij het bestaande profiel van Amsterdam, dan wel anderzijds geselecteerd zijn om een (wezenlijke) bijdrage te leveren aan het profiel van de sportstad Amsterdam. Denk daarbij aan profielen zoals Amsterdam voetbalstad, Amsterdam hockeystad, Amsterdam outdoorsportstad, oftewel Amsterdam SPORTstad!

De Sportraad ziet uit naar uw reactie op onze zienswijze en de te voeren discussie over de focussporten in de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

mr. drs. R.D. Geerlings

Voorzitter
SPORTRAAD AMSTERDAM